

een bepaalde voorstelling maar goed vast heeft ingedacht. De zieke werkman, lezen wij, heeft niets aan het ziekenbriefje. He, — ik dacht, dat hij er geld op ontving. Maar de betaler zou het noodig hebben wegens het gevaar van gefopt te worden. Tegen dat gevaar echter kan deze zelf voldoende waken door niet te betalen; dan wordt hij zeker niet gefopt.

Deze heele redeneering gaat uit van de voorstelling, dat hij, die uitkeert, zonder briefje ook wel betalen zou *en dat men dit billijkerwijze eischen mag*. Weten PINKHOF en zijn medestanders zoo'n adres in Nederland, waar men op zijn eerlijke gezicht geld uitbetaald krijgt? Of zijn zij allen van de meening, die werd uitgesproken door een der leden in de afdelingsvergadering hier, — dat hij die uitkeeren moet, *moet beginnen met den patiënt te gelooven*? Is dat toch niet wat ijselijk naief, waar N. B. in de argumenten tegen het afgeven van ziekenbriefjes zulk een groote plaats wordt ingenomen door de neiging tot bedrog en misbruik van de zijde der patiënten? Want die neiging is het immers, die de zelfstandigheid en eerlijkheid der dokters aan te zware proef zou kunnen blootstellen.

De zware proef, de keus tusschen beurs en geweten, is nu eenmaal een moeilijkheid, waaraan nauwelijks iemand steeds ontkomen kan en te minder naarmate de aard van zijn beroep hooger is; de dokter deelt haar (ik schreef dit ook reeds in 1910) bijv. met den advocaat, die geen advocaat van kwade zaken wil worden, met den predikant, die niet het geldelijk of geestelijk invloedrijk deel zijner gemeente naar den mond wil praten.

Maar nu komt het argument, waarop ik in den aanhef doelde en laat nu toch ieder zich eerlijk afvragen of dit niet eigenlijk *het* argument is, dat men alleen liefst (zichzelf en anderen bedriegende) zooveel mogelijk achter andere verbergt. Wij willen de ziekenbriefjes weg hebben om den last, die *wij* er van hebben. Dien last erken ik volkomen. Ik heb zelf wel eens aantekening gehouden, hoeveel (en hoe velerlei) briefjes ik op een spreekuur moest teekenen. Aan dien last van de hoeveelheid zou tegemoetkomen — hoewel ik, toen ik het schreef, daaraan niet dacht — mijn denkbeeld, dat telkens bijv. voor een week slechts één briefje zou worden afgegeven, waarop dit ook duidelijk stond vermeld. En of men de zedelijke moeilijkheden, aan een beroep van zoo hooge verantwoordelijkheid als dat van den arts, op deze wijze mag trachten te ontgaan, zal toch menigeen met mij betwijfelen. Want zelfs in de groote steden, maar veel meer nog daarbuiten, zou de invoering van dit bindend besluit moeilijkheden scheppen, die wij maar niet kalm mogen in het leven roepen met de opmerking (PINKHOF), dat anderen die maar uit den weg moeten ruimen.

En ten slotte waarschuw ik dringend tegen de ontstemming en de oppositie, die de geneesheeren zullen wekken, als zij dit volstrekke standpunt gaan innemen. Ik ben voor een beetje oppositie heusch niet bang, maar ik moet eerlijk overtuigd zijn, dat wij haar niet verdiend hebben. Dat dit bindend besluit onmogelijk zal kunnen worden gehandhaafd, is maar een schrale troost.

's-Gravenhage, 12 April 1915.

Dr. D. SNOECK HENKEMANS.

De praktijk leert, in tegenstelling met wat collega VAN DER MEULEN aanneemt, dat de werkman het hem toekomende ziekengeld krijgt, ook als de dokter geen briefje geeft, mits de patroon maar weet, dat de dokter het briefje steeds weigert. Soms tracht men dezen door een soort afdreiging nog daartoe te bewegen, maar ten slotte berust men, wel wetende, dat het niet aangaat, den werkman een voorwaarde op te leggen, waarvan de vervulling niet in diens macht is gelegen, en waarvan men zelfs sinds jaren weet, dat zij niet voor vervulling vatbaar is, omdat een aantal artsen de briefjes niet wenscht af te geven. Dat de een de briefjes niet geeft, terwijl de ander het wel doet, wekt de ontstemming, die SNOECK HENKEMANS wil vermijden, doch als de ziekengeldbetaler eenmaal weet, dat het briefje niet meer te krijgen is, dan zorgt hij

voor een doelmatiger contrôle, wat ook op het land mogelijk is door vereeniging van alle prutskasjes tot één flinke kas, met de noodige niet-geneeskundige en geneeskundige controleurs. Ik eisch niet, dat men ieder geld geeft op zijn eerlijk gezicht, maar als men iemand niet vertrouwt, is diens dokter de *allerlaatste*, wien men mag vragen, of hij betrouwbaar is.

De keuze tusschen beurs en geweten zullen wij ook na de afschaffing der ziekenbriefjes nog wel dikwijls genoeg onder de oogen moeten zien, om ons karakter te stevigen. Geen week gaat er om, dat wij geen voordeel zouden kunnen behalen, door anders te doen, dan naar onze overtuiging recht is. Maar daarom mogen, ja moeten wij toch onnoodige struikelblokken uit den weg ruimen. Dat is geheel iets anders, een groot voordeel af te wijzen, dat ons wordt aangeboden voor een ongeoorloofde daad, of dag in dag uit kleine schaden te lijden, het verlies van een paar buspatiënten, ter wille van het belang van een onbekende, die deze offers zonder vergoeding, zelfs zonder dank, niet van ons vraagt, maar stilzwijgend eischt en weigering niet zelden beantwoordt met onbeschrijfelijke gemeenheden. Wie met zijn inkomen op de grens van zijn begroting staat, is nog geen slecht mensch, omdat hij begint te wankelen tegenover dien knabbelenden achteruitgang. Laten wij toch de handen ineenslaan om den beginners dezen ontzenuwenden strijd te besparen. Groote beproevingen vrees ik voor hen niet, maar wel die ellendig kleine.

Damit ich bequem verbluten kann,
Gebt mir ein edles, weites Feld!

PINKHOF.

SPECIALISTEN EN ZIEKENFONDSEN.

Met leedwezen nam ik waar, dat in het rapport der commissie omtrent de verhouding van specialisten tot ziekenfondsen, waaruit overigens een frissche geest met ruime opvatting spreekt, elke aanwijzing over het verstrekken van physisch-therapeutische hulp aan ziekenfondspatiënten ontbreekt. Of dit is geschied om principieele redenen of om overwegingen van zuiver praktischen aard (physisch-therapeutische hulp is inderdaad zeer duur), is uit dit rapport niet op te maken. Het gaat hierbij niet om de vraag, één of ander specialisme in de reeks van de „gesanctioneerde” op te nemen; het gaat om de praktisch veel belangrijker vraag: het *recht* van den ziekenfondspatiënt, physisch-therapeutische hulp te verkrijgen.

Het is een bekend feit, dat tot nu toe in ons land de physisch-therapeutische hulp voor ziekenfondspatiënten inderdaad beschamend achterlijk is. Terwijl in de ons omringende landen in de laatste jaren op dit punt een belangrijke vooruitgang bestaat, was er bij ons te lande vrijwel volkomen stilstand, d. w. z. bijna alle gelegenheid tot verkrijgen van hulp in die richting bleef ontbreken en zal, als dit rapport ongewijzigd wordt aangenomen, blijven ontbreken. En dit laatste is veel erger, want dan geeft de Maatschappij aan het ontbreken van die hulp haar sanctie.

Het zou voor een commissie uit de Nederlandsche maatschappij tot bevordering der geneeskunst, die tot taak had „het ziekenfondswezen in den lande grondig te herzien”, niet misplaatst geweest zijn, indien zij althans een poging had gedaan in deze van goede wille zich te toonen en niet te wachten, totdat de overheid of de werklieden zelf bij de aanstaande wettelijke regeling dwingen tot herziening van boven aangeduiden zeer ouderwetschen toestand.

De Vereeniging voor physische therapie te Amsterdam geeft in de laatste 5 jaren elk jaar eenige duizenden guldens uit om althans eenigszins in goede hulp met physische agentien bij on- en minvermogenenden te voorzien; slechts enkele ziekenfondsen geven daarbij een zeer bescheiden bijdrage. Het is te voorzien, dat na dit rapport ook deze bijdragen nog zullen verminderen of ophouden.